Středa 20. října 2021

P9_TA(2021)0430

Situace umělců a kulturní oživení v EU

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 20. října 2021 o situaci umělců a kulturním oživení v EU (2020/2261(INI))

(2022/C 184/06)

Evropský parlament,

— s ohledem na preambuli a na články 2, 3 a 4 Smlouvy o Evropské unii,

— s ohledem na články 6 a 167 Smlouvy o fungování Evropské unie,

— s ohledem na Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, a zejména na článek 19 tohoto paktu,

— s ohledem na doporučení organizace UNESCO o postavení umělce,

— s ohledem na Úmluvu UNESCO o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů,

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 22. května 2018 nazvané „Budování silnější Evropy: úloha politik týkajících se mládeže, vzdělávání a kultury“ (COM(2018)0268),

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 22. května 2018 nazvané „Nová evropská agenda pro kulturu“ (COM(2018)0267),

— s ohledem na závěry Rady ze dne 15. listopadu 2018 o pracovním plánu pro kulturu (2019–2022) ([1]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 13. prosince 2016 o soudržné politice EU pro kulturní a kreativní odvětví ([2]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 7. června 2007 o sociálním postavení umělců ([3]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 17. září 2020 o kulturním oživení Evropy ([4]),

— s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES ([5]),

— s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2010/13/EU ze dne 10. března 2010 o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb (směrnice o audiovizuálních mediálních službách) ([6]),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/818 ze dne 20. května 2021, kterým se zavádí program Kreativní Evropa (2021–2027) a zrušuje nařízení (EU) č. 1295/2013 ([7]),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/523 ze dne 24. března 2021, kterým se zavádí Program InvestEU a mění nařízení (EU) 2015/1017 ([8]),

([1]) Úř. věst. C 460, 21.12.2018, s. 12.
([2]) Úř. věst. C 238, 6.7.2018, s. 28.
([3]) Úř. věst. C 125 E, 22.5.2008, s. 223.
([4]) Úř. věst. C 385, 22.9.2021, s. 152.
([5]) Úř. věst. L 130, 17.5.2019, s. 92.
([6]) Úř. věst. L 95, 15.4.2010, s. 1.
([7]) Úř. věst. L 189, 28.5.2021, s. 34.
([8]) Úř. věst. L 107, 26.3.2021, s. 30.

— s ohledem na závěry německého předsednictví Rady ze dne 20. listopadu 2020 o genderové rovnosti v oblasti kultury,

— s ohledem na závěry Rady ze dne 18. května 2021 o oživení, odolnosti a udržitelnosti kulturního a kreativního odvětví,

— s ohledem na evropský pilíř sociálních práv,

— s ohledem na zprávu pracovní skupiny odborníků z členských států v rámci otevřené metody koordinace ze dne 22. března 2018 o úloze veřejných politik při rozvoji podnikatelského a inovačního potenciálu kulturních a kreativních odvětví,

— s ohledem na studii nazvanou „Situace umělců a pracovníků v kultuře a kulturní oživení v Evropské unii po skončení pandemie COVID-19 – podkladová analýza“ zveřejněnou generálním ředitelstvím EP pro vnitřní politiky Unie dne 1. února 2021 ([9]),

— s ohledem na publikaci typu „Briefing“ nazvanou „Situace umělců a pracovníků v kultuře a kulturní oživení v Evropské unii po skončení pandemie COVID-19: politická doporučení“ zveřejněnou generálním ředitelstvím EP pro vnitřní politiky Unie dne 4. května 2021 ([10]),

— s ohledem na článek 54 jednacího řádu,

— s ohledem na zprávu Výboru pro kulturu a vzdělávání (A9-0283/2021),

A. vzhledem k tomu, že Parlament již ve svém usnesení ze dne 7. června 2007 o sociálním postavení umělců výslovně vyzval členské státy, aby vytvořily nebo zavedly právní a institucionální rámec pro kreativní uměleckou činnost prostřednictvím přijetí nebo uplatňování řady ucelených a komplexních opatření týkajících se smluv, sociálního zabezpečení, zdravotního pojištění, přímého a nepřímého zdanění a dodržování evropských předpisů;

B. vzhledem k tomu, že ve svém usnesení ze dne 17. září 2020 o kulturním oživení Evropy Parlament opět zdůraznil potřebu zlepšit pracovní podmínky pracovníků v kulturních a kreativních odvětvích a naléhavě vyzval Komisi, aby zřídila evropský rámec pro pracovní podmínky v kulturních a kreativních odvětvích a průmyslu;

C. vzhledem k tomu, že kultura má vnitřní hodnotu jakožto vyjádření lidskosti, demokracie a občanské angažovanosti, jež mohou být klíčové pro prosazování udržitelného rozvoje;

D. vzhledem k tomu, že kultura a svoboda umění významně přispívají k dynamičnosti společnosti a umožňují všem jejím složkám vyjadřovat svou identitu, což přispívá k sociální soudržnosti a mezikulturnímu dialogu, připravuje cestu stále propojenější Evropské unii a současně má zásadní význam pro podporu digitální a ekologické transformace;

E. vzhledem k tomu, že kultura, umění, kulturní dědictví a kulturní rozmanitost mají pro evropskou společnost velkou hodnotu z kulturního, vzdělávacího, demokratického, environmentálního, sociálního a hospodářského hlediska a z hlediska lidských práv a měly by být prosazovány a podporovány; vzhledem k tomu, že kulturní a kreativní odvětví a průmysl v Evropě významně přispívají ke společné evropské identitě a našim hodnotám, duševnímu zdraví a ekonomickému bohatství a v dlouhodobém horizontu k vytváření evropské veřejné sféry;

F. vzhledem k tomu, že evropská kulturní a kreativní odvětví a průmysl představují 4 až 7 % HDP EU a 8,7 milionu pracovních míst v EU;

([9]) Studie „The Situation of Artists and Cultural Workers and the post-COVID-19 Cultural Recovery in the European Union“ („Situace umělců a pracovníků v kultuře a kulturní oživení v Evropské unii po skončení pandemie COVID-19“), Evropský parlament, generální ředitelství pro vnitřní politiky Unie, tematická sekce B – strukturální politika a politika soudržnosti, 1. února 2021.

([10]) Publikace typu „Briefing“ nazvaná „The Situation of Artists and Cultural Workers and the post-COVID-19 Cultural Recovery in the European Union“ („Situace umělců a pracovníků v kultuře a kulturní oživení v Evropské unii po skončení pandemie COVID-19“), Evropský parlament, generální ředitelství pro vnitřní politiky Unie, tematická sekce B – strukturální politika a politika soudržnosti, 4. května 2021.

Středa 20. října 2021

G. vzhledem k tomu, že Unie dosud měla v oblasti kultury pouze omezené pravomoci; vzhledem k tomu, že Parlament musel tvrdě bojovat, aby dosáhl výrazného navýšení rozpočtu programu Kreativní Evropa; vzhledem k tomu, že tento program je jediným programem Unie věnovaným kultuře; vzhledem k tomu, že financování tohoto programu stále zdaleka neodpovídá potřebám našich evropských umělců a kulturních a kreativních odvětví a průmyslu jako celku;

H. vzhledem k tomu, že kulturní a kreativní odvětví a průmysl zahrnují především mikro a malé a střední organizace a podniky s omezeným přístupem na finanční trhy, jakož i samostatně výdělečně činné umělce, pracovníky v kultuře, pracovníky na volné noze a podnikatele, u nichž je větší pravděpodobnost, že budou pracovat na částečný úvazek, a kteří často žijí z nepravidelných a smíšených příjmů z různých zdrojů;

I. vzhledem k tomu, že míra samostatné výdělečné činnosti je v kulturních a kreativních odvětvích a průmyslu vyšší (33 %), než je tomu v ekonomice jako celku (14 %), a vzhledem k tomu, že u kulturních a uměleckých pracovníků je větší pravděpodobnost, že budou pracovat na částečný úvazek, což vede k problémům, pokud jde o přístup k podpůrným opatřením a záchranným sítím, a snižuje celkovou odolnost samostatně výdělečně činných osob v kulturních a kreativních odvětvích a průmyslu;

J. vzhledem k tomu, že v některých členských státech nemají někteří kulturní a kreativní pracovníci vůbec žádný právní status;

K. vzhledem k tomu, že opatření proti šíření nákazy přijatá v reakci na pandemii COVID-19 vážně narušila křehký kulturní a kreativní ekosystém, v důsledku čehož došlo k ohrožení kulturní a umělecké tvorby a projevu a k oslabení přínosu umění a kultury k našim dobrým životním podmínkám, kulturní rozmanitosti, demokracii atd.; vzhledem k tomu, že kulturní a kreativní odvětví a průmysl zaznamenaly v roce 2020 ztráty obratu přesahující 30 %, což odpovídá kumulativní ztrátě ve výši 199 miliard EUR, přičemž odvětví hudby a scénických umění utrpěla ztráty ve výši 75 %, resp. 90 % ([11]);

L. vzhledem k tomu, že kultura je ekosystém, který nejen vytváří značnou ekonomickou hodnotu (představuje 4,4 % HDP EU z hlediska celkového obratu a zaměstnává přibližně 7,6 milionu lidí), ale má také významný sociální dopad, přispívá k demokratickým, udržitelným, svobodným, spravedlivým a inkluzivním společnostem a odráží a posiluje naši evropskou rozmanitost, hodnoty, historii a svobody;

M. vzhledem k tomu, že bylo jednoznačně prokázáno, že kulturní obsah šířený během období omezení volného pohybu osob z důvodu onemocnění COVID-19 výrazně zlepšil psychický stav evropských občanů a zabránil zhoršení problémů v oblasti duševního zdraví, jež byly způsobeny dlouhodobou izolací;

N. vzhledem k tomu, že v zájmu ochrany kulturního dědictví je třeba podporovat tradiční kulturu a umělce;

O. vzhledem k tomu, že vytvoření vícerozměrného evropského rámce pro pracovní podmínky v kulturních a kreativních odvětvích a průmyslu bude vyžadovat koordinaci s politikami EU v oblasti zaměstnanosti, hospodářské soutěže, vnitřního trhu, sociální politiky, základních práv a rovnosti, autorských práv a financování kultury, jakož i trvalé sledování pokroku dosaženého členskými státy při zlepšování pracovních podmínek v těchto odvětvích a sdílení osvědčených postupů, přičemž je nutné plně respektovat oblasti působnosti Evropské unie a jejích členských států;

P. vzhledem k tomu, že od doby, kdy Parlament ve svých usneseních z června 2007, listopadu 2016 a září 2020 vyzval ke zlepšení situace umělců, nebylo dosaženo velkého pokroku a většina požadavků v nich obsažených zůstává v platnosti, zejména s ohledem na velké rozdíly mezi režimy podpory pro umělce a kulturní pracovníky v různých členských státech a na skutečnost, že se situace umělců zhoršila, a proto většina požadavků Parlamentu získala na naléhavosti;

Q. vzhledem k tomu, že krize způsobená onemocněním COVID-19 odhalila již existující slabiny v kulturních a kreativních odvětvích a průmyslu, pro něž je charakteristická občasná práce, různorodost a nestabilita, křehké způsoby obživy umělců a kulturních pracovníků, jakož i napjaté rozpočty mnoha kulturních institucí a nedostatečné veřejné financování, a uvrhla umělce a kulturní a kreativní profesionály a pracovníky do ještě nejistějších situací, neboť ztráta výdělku u osob na volné noze a pracovníků s nestandardními smlouvami, kteří tvoří většinu pracovníků

([11]) Ernst & Young, *Rebuilding Europe: The cultural and creative economy before and after the COVID-19 crisis* („Obnova Evropy: kulturní a kreativní průmysl před covidem-19 a po něm), leden 2021.

v kulturních a kreativních odvětvích a průmyslu, byla často zhoršena nedostatečnými nebo zcela chybějícími vnitrostátními systémy sociálního zabezpečení a specifickými podpůrnými opatřeními;

R. vzhledem k tomu, že pokračující dopad pandemie znemožnil většině umělců a kulturních a kreativních pracovníků vykonávat svou činnost a udržet si pracovní místa, přičemž vedl i k nejistotě ohledně výhledů do budoucnosti, kvůli které již nyní profesionálové tuto oblast opouštějí, což bude mít dlouhodobý dopad na složení a rozmanitost evropských kulturních a kreativních odvětví a průmyslu jako celku, odradí mladé lidi i osoby z marginalizovaných skupin od toho, aby v těchto odvětvích pracovali, a celkově sníží kreativitu evropské společnosti a hospodářství EU;

S. vzhledem k tomu, že mnohé členské státy přijaly významná nouzová opatření, která mají kulturním a kreativním odvětvím a průmyslu pomoci překonat krizi; vzhledem ale k tomu, že tato podpora se mezi členskými státy značně lišila, nebyla vždy vhodná pro všechna kulturní a kreativní odvětví a průmysl a někdy byla poskytnuta se zpožděním, což některé části těchto odvětví ohrožuje; vzhledem k tomu, že podpora nebyla poskytována několika kategoriím kulturních pracovníků, umělců a interkulturních mediátorů kvůli jejich zvláštnímu pracovnímu statusu, a nepostačovala proto k zajištění udržitelných pracovních podmínek vzhledem k tomu, že pozdní a někdy nedostatečná veřejná podpora vedla k tomu, že se toto odvětví muselo spoléhat samo na sebe, což podtrhuje, že je nutné, aby existovaly fungující podpůrné mechanismy, jež by zabezpečovaly sociální práva umělců a kulturních profesionálů a chránily rozmanitost kulturních projevů;

T. vzhledem k tomu, že přeshraniční mobilita zůstává nezbytným prvkem profesní dráhy umělců a kulturních pracovníků; vzhledem k tomu, že většina stávajících nástrojů financování na podporu mobility však dostatečně nepodněcuje environmentálně a sociálně udržitelnou mobilitu a brání dosažení rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem umělců a kulturních profesionálů;

U. vzhledem k tomu, že pracovní plán Rady pro kulturu na období let 2019–2022 si stanoví jako prioritu vytvoření ekosystému podporujícího umělce a kulturní a kreativní profesionály a uznává potřebu společných opatření v této oblasti; vzhledem k tomu, že tato společná opatření jsou naléhavě nutná;

V. vzhledem k tomu, že v EU existuje vedle sebe několik definic umělců a kulturních pracovníků, což ztěžuje případnou harmonizaci; vzhledem k tomu, že kvůli chybějící jednotné definici svého statusu je mnoho pracovníků v kulturních a kreativních odvětvích a průmyslu, mimo jiné včetně spisovatelů, překladatelů literárních děl, producentů a techniků, vystaveno nejistotě;

W. vzhledem k tomu, že v některých členských státech existují konkrétní právní předpisy, které umělcům poskytují zvláštní status, jenž jim zaručuje přístup k sociálním dávkám; vzhledem ale k tomu, že se tyto právní předpisy v jednotlivých členských státech značně liší, což brání vzájemnému uznávání statusu umělců a kulturních a kreativních pracovníků a přeshraniční spolupráci a mobilitě, a tak vytváří překážky kulturní a umělecké tvorbě, projevu a volnému pohybu a v konečném důsledku evropské kulturní rozmanitosti a sociální udržitelnosti;

X. vzhledem k tomu, že finanční podpora kulturních a kreativních odvětví a průmyslu se v jednotlivých členských státech značně liší, pokud jde o velikost rozpočtu, hlavní priority a hodnoty, což přispívá k dalším rozdílům v udržitelnosti profesní dráhy kulturních pracovníků napříč zeměmi a brání inkluzivitě, udržitelnosti a vyváženosti přeshraniční spolupráce a mobility;

Y. vzhledem k tomu, že umělci a kulturní a kreativní pracovníci vzhledem k povaze odvětví jako takového obvykle pracují v atypických pracovních vztazích a jsou často vystaveni nejistým pracovním podmínkám, které brání jejich přístupu k plné sociální ochraně a vylučují je z pobírání důchodů, proplácení zdravotní péče a vyplácení dávek v nezaměstnanosti;

Z. vzhledem k tomu, že odměna umělců a kulturních a kreativních pracovníků je často nestabilní a nejistá, pochází z různých zdrojů, jako jsou smlouvy, licenční poplatky, granty a dotace, což činí jejich příjmy vysoce nepředvídatelnými, ponechává je v nejistých situacích a oslabuje jejich odolnost;

Středa 20. října 2021

AA. vzhledem k tomu, že pandemie COVID-19 a omezení volného pohybu osob výrazně omezily možné zdroje příjmů u převážné většiny umělců, výkonných umělců a kulturních pracovníků; vzhledem k tomu, že pokračující příjem z autorských a souvisejících práv zůstal jedním z mála zbývajících zdrojů příjmů; vzhledem k tomu, že v mnoha členských státech nejsou tato práva řádně dodržována distribučními platformami, které nutí držitele práv k tomu, aby se jich, někdy i trvale, vzdali v rámci svých smluv, což zásadním způsobem omezuje jejich schopnost uživit se svou prací;

AB. vzhledem k tomu, že autoři, výkonní umělci a všichni kulturní tvůrci by měli mít přístup k zaručeným minimálním standardům sociálního zabezpečení, včetně zaměstnaneckého a zdravotního pojištění a penzijních fondů, aby se mohli plně soustředit na svou uměleckou tvorbu a kreativitu;

AC. vzhledem k tomu, že chybějící kolektivní vyjednávání u samostatně výdělečně činných umělců a kulturních a kreativních pracovníků a překážky, které mu brání, dále narušují jejich postavení na trhu práce a vedou k nedostatečné sociální ochraně a k dlouhodobým negativním dopadům na jejich postavení a zabezpečení; vzhledem k tomu, že kolektivní správa autorských práv je pro většinu tvůrců a umělců v Evropě hlavním zdrojem příjmů, neboť zajišťuje jejich průběžné odměňování, a měla by je rovněž chránit před nekalými praktikami velkých a dominantních mediálních společností a streamingových platforem;

AD. vzhledem k tomu, že přeshraniční mobilita je nezbytnou součástí práce umělců, autorů, výkonných umělců a všech kulturních tvůrců a pracovníků v kultuře, ale je často omezována byrokratickými postupy, nedostatkem jasných informací a množstvím administrativních pravidel a požadavků napříč členskými státy, zejména s ohledem na sociální ochranu a zdanění, jakož i na složité a nákladné postupy, pokud jde o zvláštní potřeby spojené s přepravou křehkého uměleckého vybavení; vzhledem k tomu, že tyto překážky přeshraniční kulturní mobility jsou v rozporu se zásadou volného pohybu;

AE. vzhledem k tomu, že veřejné granty jsou považovány za nejdůležitější a nejúčinnější formu finanční podpory pro kulturní a kreativní odvětví a průmysl, jsou však často nedostatečné, nadměrně byrokratické a příliš obtížně dostupné či nedostupné, zvláště pro marginalizované skupiny, a někdy i předpojaté v důsledku politického vlivu, což zejména začínající umělce a tvůrce odrazuje od toho, aby o ně žádali; vzhledem k tomu, že přístupu k veřejným grantům brání i chybějící zastřešující evropská strategie financování tohoto odvětví ze strany Komise, různé zdroje ve víceletém finančním rámci a jejich nedostatečné začleňování;

AF. vzhledem k tomu, že nejvyšší mírou nejistoty, pokud jde o přístup k sociálním systémům i k vnitrostátním a unijním grantům, fondům a dalším možnostem financování, trpí osoby pracující na volné noze;

AG. vzhledem k tomu, že pandemie COVID-19 upozornila na závislost umělců na krátkodobé veřejné a soukromé finanční podpoře a na střednědobé projektové podpoře, a vzhledem k tomu, že tato skutečnost odhalila obecné strukturální problémy v tomto odvětví;

AH. vzhledem k tomu, že hlavním problémem zůstává přístup k financování, zejména pro menší subjekty v kulturních a kreativních odvětvích a průmyslu, včetně jednotlivých umělců, uměleckých uskupení a kulturních a kreativních pracovníků, kteří často nemají nárok na půjčky a bankovní záruky, což zvyšuje význam přístupu k veřejným a soukromým grantům a dotacím a jejich dostupnosti; opakuje, že je důležité podporovat všechna kulturní odvětví, včetně interkulturních mediátorů, kteří hrají zásadní úlohu prostředníka mezi veřejností a uměleckým dílem nebo dědictvím, a tak zajišťují přístup ke kultuře a její šíření širokému publiku;

AI. vzhledem k tomu, že mnoho soukromých investorů a veřejných poskytovatelů financí během krize omezilo nebo zcela zrušilo svou finanční podporu kulturních projektů, zejména projektů s přeshraničním rozměrem; vzhledem k tomu, že tato skutečnost podtrhuje význam spolehlivého a nepřetržitého veřejného financování;

AJ. vzhledem k tomu, že vzdělávání a kultura jsou klíčové pro budování inkluzivních a soudržných společností pro všechny, rozvoj integrace a zachování evropské konkurenceschopnosti;

AK. vzhledem k tomu, že streamingové služby usazené mimo EU zvýšily své investice do infrastruktury v kulturních a kreativních odvětvích a průmyslu v členských státech za účelem vytváření dalšího obsahu určeného pro distribuci na internetu;

AL. vzhledem k tomu, že umělci jsou často vystaveni rasismu, xenofobii, diskriminaci a vyloučení na základě jejich vnímané identity, a to v důsledku strukturálního a institucionálního rasismu a „tokenismu“, jež vedou k napjatým vztahům a spolupráci s příslušnými institucemi a brání jejich umělecké svobodě;

AM. vzhledem k tomu, že z politiky zaměřené na kulturní a kreativní odvětví a průmysl a z příslušného financování jsou vyloučeni umělci se zdravotním postižením, a to například kvůli tomu, že není zohledňována jejich omezená mobilita nebo přihlíženo k problémům spojeným s byrokratickými postupy financování;

AN. vzhledem k tomu, že ačkoli je účast žen v kulturních a kreativních odvětvích a průmyslu vysoká, přetrvává v této oblasti značná diskriminace na základě pohlaví, jakož i nedostatečný přístup žen, překážky bránící jejich zastoupení a viditelnosti a rozdíly v odměňování žen a mužů; vzhledem k tomu, že ženy málokdy zastávají klíčové kreativní role nebo rozhodovací funkce v kulturních institucích; vzhledem k tomu, že umělkyně jsou kvůli své práci často umlčovány a vystaveny nepřiměřené kritice a ženy a umělci z řad LGBTIQ+ jsou s větší pravděpodobností terčem útoků nebo podléhají omezením;

AO. vzhledem k tomu, že umělci a kulturní profesionálové z marginalizovaných skupin, včetně žen, mladých lidí, zástupců rasových, etnických a zeměpisných menšin, osob ze zranitelného socioekonomického prostředí, osob se zdravotním postižením a osob LGBTIQ+, mají omezenější přístup k umělecké a kulturní profesní dráze a méně příležitostí k rozvoji dlouhodobé kariéry v tomto odvětví; vzhledem k tomu, že pandemie COVID-19 postihla obzvláště ženy a prohloubila již existující překážky, pokud jde o přístup, rovné odměňování, zastoupení a viditelnost v kulturních a kreativních odvětvích a průmyslu, s nimiž se tyto skupiny potýkají;

AP. vzhledem k tomu, že svoboda projevu a svoboda umění zakotvené v Listině základních práv Evropské unie jsou v současné době v několika členských státech ohroženy kvůli zásahům státu a politicky motivovaným omezením a někdy je jim bráněno prostřednictvím uplatňování protiteroristických právních předpisů nebo vznášením obvinění, že umělecká díla urážejí náboženské pocity nebo národní symboly nebo že jsou považována za urážlivá či nevhodná, což vede i k případům autocenzury;

AQ. vzhledem k tomu, že státní programy podpory během krize, zejména pokud jde o pomoc pracovníkům v kulturních a kreativních odvětvích a průmyslu, na které se nevztahují vnitrostátní definice umělců, mimo jiné včetně osob na volné noze, jako jsou spisovatelé a autoři, byly a nadále zůstávají nejednotné;

AR. vzhledem k tomu, že kvůli dopadům pandemie bude mít celá generace mladých umělců a kulturních pracovníků v důsledku omezených příležitostí potíže nalézt zaměstnání v oblasti kultury nebo zapsat se do vyššího uměleckého vzdělávání; vzhledem k tomu, že u umělců mladších 30 let existuje vyšší pravděpodobnost, že jsou nezaměstnaní, vykonávají neplacenou práci a jsou vystaveni vykořisťujícím pracovním podmínkám, jako je nevyplácení mzdy a nejistá pracovní smlouva;

1. naléhavě vyzývá Komisi a členské státy, aby uznaly bytostnou hodnotu kultury, jakož i její zásadní úlohu pro společnost, pro její pokrok a pro náš blahobyt, hospodářství a inkluzivnost a aby toto uznání promítly do dostatečné a trvalé finanční a strukturální podpory;

2. vyjadřuje politování nad tím, že kulturní činnost je často považována za postradatelnou; připomíná, že kultura hraje v naší společnosti zásadní úlohu, a tím spíše během krize, a vyzývá proto k co nejrychlejšímu znovuotevření všech kulturních prostorů; uznává, že má-li kulturní a tvůrčí odvětví současné problémy přežít, je naprosto nezbytné nejen zajistit okamžitou podporu a zavést veškerá nezbytná mimořádná opatření, ale také se zamyslet nad řádným oživením tohoto klíčového odvětví a poskytnout strukturální podporu, jednak pokud jde o inovační programy a rozpočet, ale také o příležitosti k učení, které se v této oblasti nabízejí mladé generaci;

3. vyzývá Komisi, aby dále rozvíjela a konsolidovala hospodářsko-politický rámec pro celý systém kulturního a tvůrčího odvětví a dala mu konkrétní podoby, aby se z něj stala jednotná konkurenceschopná a dlouhodobá strategie, jejímž cílem je zvýšit jeho konkurenceschopnost, strategickou hodnotu pro evropské hospodářství a evropský způsob života a umožnit mu naplnit svůj potenciál, pokud jde o tvorbu pracovních míst a zajištění růstu; zdůrazňuje potenciál kulturních a kreativních odvětví a průmyslu, pokud jde o zaměstnanost mladých a reindustrializaci, a zejména poukazuje na rostoucí počet příležitostí pro mladé lidi v kulturních a kreativních odvětvích a průmyslu díky digitálnímu prostředí;

Středa 20. října 2021

4. vyzývá Komisi a členské státy, aby začlenily kulturní a kreativní odvětví a průmysl do všech nástrojů finanční podpory, jako je program InvestEU a NextGenerationEU; zdůrazňuje, že s cílem zajistit kompatibilní řešení, která by v rámci EU nevytvářela další nerovnosti, je důležité rozdělovat tyto zdroje na základě zvláštností nejrůznějších odvětví a rozměrů potenciálních příjemců;

5. vyzývá členské státy a Komisi, aby uznaly evropskou přidanou hodnotu přeshraniční spolupráce a odstranily překážky udržitelné a inkluzivní přeshraniční mobility v EU a v rámci zemí mimo EU pro umělce a kulturní pracovníky;

6. vyzývá Komisi a členské státy, aby autorům, výkonným umělcům a dalším kreativním odborníkům a pracovníkům v kulturních a kreativních odvětvích a průmyslu poskytovaly podporu a jasné informace a pokyny týkající se možností mobility a přezkoumaly a v případě potřeby revidovaly správní požadavky ve všech členských státech, včetně požadavků v oblasti víz, zdanění, sociálního zabezpečení a přístupu k odborné přípravě a uznávání titulů z oblasti uměleckého vzdělání včetně odborného vzdělávání a přípravy a akademických kvalifikací, a to s cílem zjednodušit a sjednotit přístup ke všem výše uvedeným oblastem, jakož i k programům a fondům Unie, které mohou sloužit jejich potřebám, jako je program Kreativní Evropa, včetně programů a fondů, jež nejsou přímo zaměřeny na kulturní a kreativní odvětví a průmysl; vyzývá k vytvoření zvláštních programů zaměřených na mobilitu mladých tvůrců a inovátorů s cílem podpořit výměny a inovace v oblasti kultury a tvořivosti;

7. vítá zřízení informačních míst pro mobilitu, která budou poskytovat pomoc umělcům a pracovníkům v oblasti kultury a podporovat udržitelnou mobilitu; vyzývá členské státy, aby zřídily alespoň jedno takové místo pro mobilitu a informace, které by umělcům a kulturním a tvůrčím pracovníkům nabízelo bezplatnou a cílenou podporu; doporučuje, aby Komise poskytovala konzistentní a komplexnější informace o mobilitě šité na míru přeshraničním pracovníkům v kultuře, autorům, výkonným umělcům a tvůrcům, a to prostřednictvím iniciativ, jako jsou aktualizované sady nástrojů a příručky;

8. vyzývá Komisi, aby poskytla umělcům jasné informace o otázkách mobility týkajících se vztahů mezi EU a Spojeným královstvím;

9. odsuzuje skutečnost, že většina členských států neprovedla směrnici (EU) 2019/790 o autorském právu na jednotném digitálním trhu včas před termínem 7. června 2021; vyjadřuje však politování nad tím, že Komise zveřejnila obecné pokyny teprve tři dny před uplynutím lhůty pro jejich provedení; domnívá se, že to dokazuje, že je nutné přijmout nařízení i pro procedurální záležitosti;

10. vybízí členské státy, aby umožnily kulturním a tvůrčím pracovníkům daňový odpočet provozních výdajů souvisejících s jejich uměleckou činností, jakož i nákladů na vybavení nebo odbornou přípravu (zvyšování dovedností a rekvalifikace);

11. zdůrazňuje, že v kulturních a tvůrčích odvětvích jsou zapotřebí podrobné srovnatelné údaje a statistiky rozčleněné podle pohlaví;

12. vybízí k větší součinnosti mezi kulturním a vzdělávacím sektorem a podporuje větší zapojení uměleckých a kulturních škol a institucí do činností v rámci programu Erasmus+ a do dalších akcí v rámci programů EU, a to jak pro studenty, tak pro učitele; vyzývá členské státy, aby plně začlenily a podporovaly přístup k uměleckému vzdělávání, odbornému a vzdělávacímu vzdělávání a akademickým kvalifikacím jako součást uceleného přístupu k obnově kulturních a kreativních odvětví a průmyslu a společnosti jako celku; poukazuje na to, že je důležité zajistit přístup k celoživotnímu učení, zvyšování dovedností, rekvalifikaci a odborné přípravě, mimo jiné prostřednictvím poradenských programů, a vytvořit celounijní školicí materiály pro přechod ze vzdělání do kulturního a tvůrčího zaměstnání;

13. vyzývá členské státy, aby provedly směrnici (EU) 2019/790 o autorském právu na jednotném digitálním trhu se silným důrazem na ochranu kulturních a tvůrčích děl a těch, která je vytvářejí, a zejména aby autorům a výkonným umělcům zaručily spravedlivou a přiměřenou odměnu; vyzývá Komisi, aby účinné provádění těchto klíčových zásad důkladně monitorovala;

14. poukazuje na význam územních licencí v obchodním modelu většiny subjektů v kulturním a tvůrčím odvětví; připomíná přezkum nařízení o neoprávněném zeměpisném blokování, který provedla Komise v polovině období; poukazuje na to, že před zvážením případných následných opatření je nezbytné zohlednit názory nositelů práv v jakékoli

diskusi o obsahu chráněném autorským právem; připomíná, že příjmy z autorského práva představují jádro spravedlivé odměny umělců a tvůrců, ale také mnoha malých hráčů v kulturních a kreativních odvětvích a průmyslu; připomíná, že jakákoli radikální změna v této oblasti by mohla vést k dramatickým důsledkům pro mnoho z nich;

15. vyjadřuje politování nad tím, že vnitrostátní provedení směrnic (EU) 2019/790 a 2019/789 ([12]) je poněkud zpožděné a pouze několik členských států využilo příležitosti ze článku 18 k zavedení vhodných mechanismů odměňování; naléhavě vyzývá členské státy, aby článek 18 směrnice (EU) 2019/790 převedly do účinných mechanismů odměňování;

16. vyzývá Komisi, aby prosazovala kolektivní správu práv při provádění nedávno přijatých směrnic o autorském právu, jakož i ve svých nadcházejících iniciativách k zajištění spravedlivé odměny tvůrců a širokého přístupu veřejnosti ke kulturním a tvůrčím dílům;

17. naléhavě vyzývá Komisi, aby účinně prováděla iniciativy v oblasti rovnosti žen a mužů, začleňování a integrace v oblasti kultury a audiovizuální oblasti prostřednictvím programu Kreativní Evropa a monitorovala výsledky;

18. vyzývá Komisi, aby vyhodnotila dopad platforem pro streamování hudby v Evropě s cílem zajistit transparentnost jejich doporučovacích algoritmů, neboť do značné míry určují, jaký obsah jejich spotřebitelé naslouchají a vidí na seznamech her a uživatelských rozhraní služeb, a aby zvážila zavedení pozitivních povinností na podporu kulturní rozmanitosti a objevitelnosti evropských děl ve svých službách;

19. důrazně odsuzuje stereotypy, sexismus a sexuální obtěžování v kulturním a tvůrčím odvětví;

20. vítá iniciativy některých členských států na podporu rovnosti žen a mužů v procesu výběru vyšších pozic ve veřejných kulturních institucích;

21. uznává zásadní úlohu kultury a umění při prosazování kulturní rozmanitosti a podpoře inkluzivních společností a boje proti všem formám diskriminace;

22. zdůrazňuje, že současná pandemie podtrhla význam digitální sféry a zvýšila závislost umělců a uživatelů na dominantních digitálních platformách; v tomto ohledu zdůrazňuje potřebu větší transparentnosti; připomíná, že pro některé umělce a tvůrce, kteří byli převážně závislí na veřejných akcích, představuje tato změna hospodářského paradigmatu výzvu, pokud jde o stabilitu příjmů; je znepokojen skutečností, že v rámci tohoto nového obchodního modelu není mnoho umělců a tvůrců schopno dosáhnout stejné výše příjmů, neboť praxe dominantních nebo velkých platforem pro streaming spočívající v ukládání doložek o odkupních právech připravuje autory o licenční poplatky a brání tvůrcům v tom, aby obdrželi odpovídající a přiměřenou odměnu; žádá proto Komisi, aby tuto situaci vyhodnotila a přijala opatření s cílem zajistit, aby byly příjmy řádně a spravedlivě přerozděleny všem tvůrcům, umělcům a držitelům práv;

23. vítá počáteční posouzení dopadu provedené Komisí a nedávnou veřejnou konzultaci o kolektivním vyjednávání pro osoby samostatně výdělečně činné, která zkoumá možnost odstranění překážek kolektivního vyjednávání v oblasti práva hospodářské soutěže pro osoby samostatně výdělečně činné a osoby ve svobodném povolání; v této souvislosti naléhavě vyzývá Komisi, aby zaujala co nejširší přístup s cílem zajistit možnost kolektivního vyjednávání pro všechny samostatně výdělečně činné osoby včetně umělců a kulturních pracovníků; vyzývá Komisi, aby dále vyhodnotila stávající pravidla státní podpory, jejich uplatňování v rámci kulturních a kreativních odvětví a průmyslu a případně potřebu jejich přizpůsobení; vyzývá členské státy, aby uznaly právo na sdružování pro všechny pracovníky v kulturních a kreativních odvětvích a průmyslu a aby podporovaly kolektivní vyjednávání;

24. upozorňuje na to, že umělci a pracovníci v odvětví médií a kultury jsou běžně zaměstnáváni v atypických pracovních poměrech (částečné úvazky a smlouvy na dobu určitou, dočasná činnost a ekonomicky závislá samostatně výdělečná činnost), což často vede k nejisté pracovní situaci umělců a kulturních pracovníků; zdůrazňuje, že je naléhavě třeba zlepšit pracovní podmínky v kulturních a kreativních odvětvích a průmyslu; vybízí členské státy, aby využily sbližování směrem vzhůru ke stanovení minimálních standardů pro umělce a kulturní pracovníky, pokud jde o pracovní podmínky, spravedlivou odměnu a sociální zabezpečení, a zároveň uznaly zvláštní rysy kulturních a tvůrčích odvětví, jako je sezónní práce a nefinanční povaha tvořivosti;

([12]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789 ze dne 17. dubna 2019, kterou se stanovují pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a převzatá vysílání televizních a rozhlasových programů, a kterou se mění směrnice Rady 93/83/EHS (Úř. věst. L 130, 17.5.2019, s. 82).

Středa 20. října 2021

25. vyzývá Komisi, aby navrhla evropský status umělce, který by stanovil společný rámec pro pracovní podmínky a minimální standardy, jež budou společné pro všechny země EU, a zároveň plně respektoval pravomoci členských států a EU, pokud jde o trh práce a kulturní politiku, a to přijetím nebo uplatňováním řady soudržných a komplexních pokynů týkajících se mimo jiné smluv, způsobů kolektivního zastupování a kolektivní správy, sociálního zabezpečení, pojištění pro případ nemoci a nezaměstnanosti, důchodových systémů, přímého a nepřímého zdanění, necelních překážek a informační asymetrie; v tomto ohledu vítá nadcházející jednání v rámci otevřené metody koordinace mezi členskými státy o statusu umělců jakožto první krok tímto směrem; vyzývá k vytvoření pracovní skupiny v rámci otevřené metody koordinace s cílem usnadnit sdílení osvědčených postupů mezi členskými státy a usnadnit sledování pokroku, pokud jde o zlepšování pracovních podmínek umělců;

26. vyzývá Komisi, aby zmapovala stávající definice umělců a kulturních pracovníků ve všech členských státech s cílem dosáhnout společného porozumění, které by se mělo odrazit v tvorbě politik EU a ve statistikách týkajících se kultury; konstatuje, že tato definice by měla zohledňovat procesně orientovaný charakter kulturní práce a uznat intenzitu práce v různých fázích tvůrčího procesu; domnívá se, že tato definice by měla být rovněž v souladu s doporučením UNESCO z roku 1980 o postavení umělců;

27. vyzývá k větší přeshraniční přenositelnosti a uznávání kulturních a tvůrčích dovedností, kvalifikací a diplomů s cílem usnadnit mobilitu osob pracujících v kulturním a tvůrčím odvětví;

28. vyzývá členské státy a Komisi, aby podporovaly programy a iniciativy odborného vzdělávání pro profesní rozvoj všech autorů, výkonných umělců a kulturních tvůrců, a zejména aby je podporovaly při získávání digitálních, podnikatelských a jiných dovedností s cílem využívat digitálních příležitostí k propagaci jejich práce a ke spolupráci s ostatními umělci;

29. naléhavě vybízí všechny členské státy, aby plnily svůj závazek a povinnost podporovat a bránit uměleckou svobodu s cílem prosazovat základní právo na svobodu projevu a zajistit, aby se občané EU mohli svobodně těšit z plodů umělecké tvorby a mohli se svobodně podílet se na kultuře, a naléhavě vyzývá Komisi, aby ty členské státy, které své povinnosti neplní, postihovala; vyzývá Komisi, aby provedla další výzkum v této oblasti a připravila plán pro dosažení lepší ochrany svobody uměleckého projevu v Evropě; vyzývá členské státy, aby společně navázaly strukturovaný dialog mezi umělci, právními odborníky a příslušnými zúčastněnými stranami s cílem stanovit společné normy pro svobodu uměleckého projevu a vypracovat a uplatňovat příslušné pokyny;

30. vítá nedávné závěry Rady o oživení, odolnosti a udržitelnosti kulturních a kreativních odvětví a průmyslu, zejména s ohledem na výzvu ke spravedlivému a udržitelnému trhu práce a sociální ochraně pro odborníky v kulturních a kreativních odvětvích a průmyslu a na potřebu zajistit příjmy umělců; vyzývá členské státy, aby usilovaly o rychlé provedení těchto závěrů;

31. vyzývá členské státy, aby zajistily plný přístup umělců a kulturních pracovníků k systémům sociální ochrany bez ohledu na jejich zaměstnanecký status, včetně přístupu k příspěvkům v nezaměstnanosti, zdravotní péči a důchodům; naléhavě vyzývá členské státy a Komisi, aby přijaly zvláštní opatření pro různé kategorie tvůrčích profesí s cílem řešit problémy nestabilního příjmu, neplacené práce a nejistoty zaměstnání a zajistit minimální úroveň jejich příjmu;

32. vyzývá členské státy, aby při vytváření všech příslušných politik a programů a činností financování řádně zohledňovaly jedinečnou situaci umělců z marginalizovaných skupin a aby odstranily všechny překážky bránící dosažení rovnosti žen a mužů v tomto odvětví, zejména zavedením opatření, která umožní rovný přístup, účast a zastoupení všech kulturních pracovníků a umělců;

33. vyzývá členské státy, aby zvýšily svou podporu kulturních a kreativních odvětví a průmyslu posílením veřejných investic a povzbuzováním soukromých investic do těchto odvětví, jakož i partnerství veřejného a soukromého sektoru; vyzývá členské státy, aby zajistily snadnější přístup k finančním prostředkům pro umělce a všechny kulturní tvůrce;

34. vyzývá členské státy, aby diverzifikovaly zdroje podpory pro kulturní a kreativní odvětví a průmysl a zajistily, že nebude docházet k žádným finančním škrtům a snižování stávajících finančních prostředků, neboť se toto odvětví stále potýká s následky posledního kola škrtů;

35. vyzývá Komisi a členské státy, aby usnadnily přístup k veřejným grantům a půjčkám snížením administrativní zátěže ve všech fázích podávání žádostí a poskytování příslušných informací a zajistily transparentnost; zdůrazňuje, že je nezbytné podporovat součinnost mezi všemi příslušnými systémy financování EU se specifickými částkami vyčleněnými na kulturní a tvůrčí odvětví, jako jsou Horizont Evropa, Kreativní Evropa, InvestEU, Digitální Evropa, fondy politiky soudržnosti a Nástroj pro oživení a odolnost, které mají být využívány s cílem lépe umělce a kulturní pracovníky podporovat a poskytovat nové, dostupné a pokud možno pravidelné zdroje financování;

36. zdůrazňuje, že je důležité zaměřit odpovídající část opatření na hospodářské oživení do kulturních a kreativních odvětví a průmyslu; opět vyzývá Komisi a členské státy, aby začlenily kulturu do vnitrostátních plánů na podporu oživení a odolnosti, aby vyčlenily alespoň 2 % rozpočtových prostředků určených na Nástroj pro oživení a odolnost na kulturu a aby přijaly konkrétní, inkluzivní a všem přístupná opatření, která nikoho nebudou opomíjet; je znepokojen tím, že se jeví, že v některých členských státech vyčleňují předložené plány pro tato odvětví nižší procenta nebo v nich finanční prostředky pro tato odvětví úplně chybí; vyzývá Komisi, aby zveřejnila údaje o částkách a účelu prostředků vyčleněných v těchto plánech s cílem zajistit transparentnost a usnadnit demokratický dohled;

37. opakuje, že je důležité podporovat všechna kulturní odvětví, včetně kulturní mediace, jež hraje zásadní úlohu prostředníka mezi veřejností a uměleckým dílem nebo dědictvím, a tak zajišťuje přístup ke kultuře a její šíření širokému publiku;

38. zdůrazňuje, že kulturní a kreativní odvětví a průmysl jsou prvními odvětvími, která byla nejvíce zasažena pandemií, a posledními, která se začala zotavovat, zatímco se vzhledem k omezením kapacity kulturních akcí a míst konání v důsledku hygienických protokolů očekává, že jejich oživení bude ještě pomalejší; zdůrazňuje, že oživení kulturních a kreativních odvětví a průmyslu musí jít ruku v ruce s přechodem k udržitelnosti v tomto odvětví; vyzývá Komisi a členské státy, aby podpořily krátkodobou obnovu celého kulturního ekosystému a v dlouhodobém horizontu posílily odolnost a konkurenceschopnost kulturních a kreativních odvětví a průmyslu a inovace v nich, aby tato odvětví posílily tím, že budou poskytovat spravedlivou a strukturovanou podporu všem, zejména nejzranitelnějším aktérům, a aby podpořily pracovní příležitosti pro umělce, autory, výkonné umělce, kulturní pracovníky a odborníky v oblasti kulturní mediace tím, že budou podporovat spolupráci napříč různými obory, a aby také zajistily komplexní sledování sociálně-ekonomické situace v kulturních a kreativních odvětvích a průmyslu s pomocí evropského rámce pro pracovní podmínky, aby bylo možné v budoucnu co nejúčinněji řešit všechny závažné krize a pomoci v digitální i ekologické transformaci těchto odvětví;

39. zdůrazňuje, že jakákoli opatření přijatá na pomoc kulturním a kreativním odvětvím a průmyslu pro jejich oživení by se neměla zaměřovat pouze na hospodářskou obnovu, ale měla by být rovněž využita ke zlepšení pracovních podmínek umělců a kulturních pracovníků, k rozšíření a rekvalifikaci těchto pracovníků, aby se mohli zapojit do digitální éry a digitálního světa, a k investicím do zelené inovační schopnosti kulturních a kreativních odvětví a průmyslu, která jsou hnací silou udržitelnosti a vyznačují se včasným osvojováním a zaváděním přelomových technologií potřebných k řešení změny klimatu; zdůrazňuje výzvy, které digitalizace přináší CCSI, a proto potřebu neustále přehodnocovat a přetvářet obchodní modely s cílem vyvinout tržně orientovaná řešení založená na datech velkého objemu, cloud computingu, IKT, umělé inteligenci a silné úloze internetových platforem; zdůrazňuje, že je důležité, aby nositelé práv z evropských kulturních a kreativních odvětví a průmyslu měli přístup k údajům o publiku a systémům doporučení pro obsah a že je důležitá transparentnost těchto systémů; zdůrazňuje proto význam zaručeného financování pro digitalizaci, uchovávání a on-line dostupnost kulturního a tvůrčího obsahu a našeho evropského kulturního dědictví;

40. vyzývá Komisi a členské státy, aby shromažďovaly a sdílely spolehlivé údaje o osvědčených postupech a metodách distribuce pomoci kulturním a kreativním odvětvím a průmyslu; dále vyzývá k výměně osvědčených postupů týkajících se nejúčinnějších způsobů rozdělování finančních prostředků na obnovu v krátkodobém a střednědobém horizontu s cílem zajistit maximální pokrytí kulturních a kreativních odvětví a průmyslu tak, aby žádní umělci ani kulturní pracovníci nebyli opomenuti;

41. zdůrazňuje význam odměňování autorů a výkonných umělců online i offline, zejména prostřednictvím rozšíření kolektivního vyjednávání;

42. vyzývá Komisi, aby průběžně monitorovala kulturní a kreativní odvětví a průmysl a pravidelně vypracovávala studie o situaci umělců, a tak získávala přesné, spolehlivé, aktualizované a odvětvové údaje na evropské úrovni s cílem navrhovat tvorbu solidních politik a lépe kulturní a kreativní odvětví a průmysl mapovat a být lépe připraveni v případě budoucích krizí;

43. vítá skutečnost, že se během krize mnoho kulturních ekosystémů pracovníků a organizací přizpůsobilo novým formátům digitální distribuce a našlo tak inovativní způsoby, jak oslovit publikum; poukazuje nicméně na to, že digitální zapojení by nemělo nahradit kulturní zkušenosti jednotlivců;

44. vybízí k podpoře využívání nových technologií, jako je umělá inteligence, aby umělci mohli prozkoumávat nové způsoby vytváření a šíření své práce a více využívat příležitostí, které nabízí digitální prostředí;

45. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě a Komisi.